

Дзвоник

№ 200

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 16 рік видання, грудень, 2023 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 200, 2023 р.

Журнал для українських дітей Румунії.

Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Людмила Дорош

Редактор: Ольга Сенишин

Редколегія: Міхаєла Гербіл,

Михайло Михайлюк, Михайло Трайста

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Електронна адреса редакції:

clopotel@uur.ro

Друкарня:

«RCR Print»,

Бухарест, Румунія

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками
- * дидактичну сторінку
- * переклади румунських класиків
- * сторінку народознавства
- * рубрику «Славетні українці»
- * рубрику «Вивчаємо англійську»

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Олександр ОЛЕСЬ

СНІГУРІ

Звідкись гості налетіли
Стоголосим табуном
І розсипалися в полі
Над розсипаним зерном.

Заспівали, задзвеніли,
Мов заграли кобзарі...
Де взялась весела зграя,
Жарогруді снігурі.

Ось вони на сніг упали
І розквітли, як квітки...
На городах мак рожевий
Так заквітчує грядки.

Нагло враз табун крилатий
Небезпечне щось зачув,
Вгору знявсь, і дуб гіллястий
В куш троянди обернувсь.

Ще хвилинка, і, як в казці,
Враз розсипались квітки,
І за вітром над снігами
Полетіли снігурі.

Малюнок Ірини Дорошенко

Редакція журналу «Дзвоник» вітає своїх читачів та всіх українців
із Новим роком та Різдом Христовим!

Бажаємо всім вам перемоги, миру, спокою, здоров'я, різдвяної казки та Божої ласки!

Михайло ЛИТВИНЕЦЬ

ГРУДЕНЬ

Уночі мороз поволі
Інесь упав на шлях...
Спотикається на полі
Місяць грудень по грудках.

І тому такий він гнівний,
Дружить з вітром крижаним.
А хуртеча рівно-рівно
Засипає слід за ним.

Сипле сніг, мов стеле килим,
Щоб за груднем із дібров
Тим рипучим снігом білим
Рік Новий до нас ішов.

Леся ХРАПЛИВА-ЩУР

РІЗДВО

Різдво... Засніжені хати
Далеко за морями...
Та хоч туди далеко йти,
Різдво і тут із нами.

Дідух із ярих колосків
Ввійшов повагом в двері:
То духи прадідів-дідів
Засіли до вечері.

Кутя солодка на столах
Із меду та пшениці,
Що виростала на ланах
Із чорної землиці.

А під столом горішків рій
Поміж пахучим сіном:
На ньому в хаточці малій
Лежить Свята Дитина.

Воскова свічка на столі,
Бо свято світле нині,
В хатах у нас по всій землі,
Як там, на Україні!

Мандрує теж вертеп новий
Від хати та до хати.
Так звикло празник дорогий
Бурсацтво зустрічати.

Летить молитва звідусіль
До Божого Дитяти:
Вернутись нам до рідних піль,
Принести дар багатий.

І ці молитви долетять,
До ніг впадуть Дитяті...
Різдво, і Божа благодать
По українській хаті.

Надія КИР'ЯН

ЗИМОВІ СЛОВА

Зимове слово – сніг,
Зимове слово – білий
З'єднались, і навкруг
Сніжинки полетіли.

Зимове слово лід,
І ковзанка, і шуба.
Зимове слово піч,
Пальто, мороз і груба.

І лижі, й ковзани,
І теплі рукавички.
Зимові є пташки –
Це снігури й синички.

А ще зимові є
Дві дівчинки Оксани,
Бо в їхніх іменах
Від нас сховались... сани.

Анна ОВЧАРУК,

10 років

Повелителі усього живого

Розділ 9

Пророцтво

Єлизавета спала. Та коли в кімнаті почувся тихий шурхіт, то пташка зразу насторожилася. Прислухавшись уважніше, вона зрозуміла, що це не птах і не динозавр. Єлизавета тихо встала і пішла на шурхіт. У кутку кімнати їй відкрилась неочікувана картина: все, що ще недавно було намальоване, зараз бігало та стрибало!

«Отже, вони теж підслуховували. Або все, що малює ця мінімер, стає живим», – промайнуло в голові.

– Гей, ви! Ви хто і звідки?! – вигукнула королева.

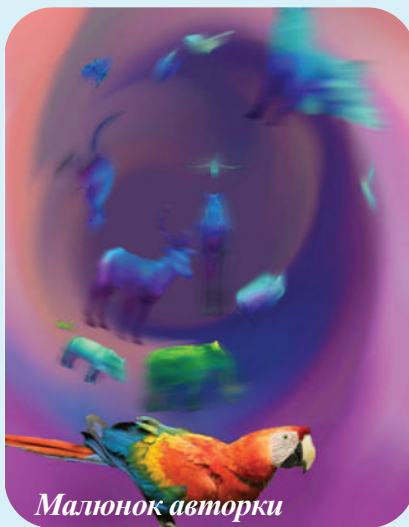
Істоти завмерли на хвилю. А далі почулося:

- Ми картини...
- Ми намальовані...
- Ми вкрадені...
- Ми з далекого краю...
- Із глибокого озера...
- Приречені бути картинами...
- А вночі самими собою...
- Ми прокляті...
- Темною драконихою...
- Королевою десятого царства драконів...
- Яку звуть...
- Королевою Ланамі...
- Зрадницею її народу...
- Все, годі! Я зрозуміла! Вона моя ворогиня!

А як зняти прокляття? – запитала королева.

- Треба вбити проклятницю...
- Територію у неї відібрати...
- Віднести в Дерево Життя...
- І залишити її там надовго...
- А коли пройдуть десятки років...
- Треба дочекатись силу нову...
- Дочекатись могутніших від нас...
- І віддати їм вогонь її...
- Щоб позбутися її назавжди...

- Коли могутніші прийдуть...
- Треба, щоб рік не один минув...
- І піти до Дерева життя...
- Щоб воно нас колисало...
- А коли пройдуть всі ці роки...
- Треба, щоб прийшло закляття...
- Яке зробить нас нормальними...
- І яке почне нову еру цього світу...
- Це пророцтво? – запитала королева.
- Так...

Малюнок авторки

– Це пророцтво велике...
– Зрозуміло! А коли прийдуть могутніші? – королеві потрібно було знати.

– Цього не дізнаємося до того...

– Ага...

– Вже ранок настає...

– Зараз знову станемо карт...

– і вони перетворилися знову на малюнки.

Думки королеви кружляли, немов ті духи, коли їх засмоктувало назад в картини. Проте вона була настільки втомле-

ною!.. Важко було повірити, що минув лише один день* відтоді, як відбулася розмова з королевою царства драконів Ланамі, вбивстворачія, пастка, пожежа, зустріч із динозавром, підслуховувач і його втеча, плани, а тут ще й пророцтво.

– Хм... Отже, мені потрібно дочекатися нової сили. Гаразд. А щодо перемоги над Ланамі, то я й без пророцтва зробила б це. Добре, що рік у нас не довгий – всього 30-31 день. Тобто, чекати довго не потрібно, – бурмотіла Єлизавета. – Піду-но я ще трохи посплю після всіх оцих подій: пожежа, пастка... – далі королева вже спала.

ПРИМІТКИ:

* День у меншому світі був довший, ніж у нас – 30 годин.

(Далі буде)

Генадій РАВЕНСЬКИЙ

Абетка в скореловках

Тт

Тітка-ткаля
Тканину ткала,
Тільки тонкої
Тканини не мала.

Цц

Цар та цариця
У палаці царювали.
Цукор та цукерки
Найбільше цінували.

Уу

Удав у лісі удавав,
Що колись в Раю бував,
Яблуко Адаму дав,
З Євою приятелював.

Шш

Швидко шилом шила
Шубу кішка мишці,
А мишка швидко шила
Шовкові штани кішці.

Фф

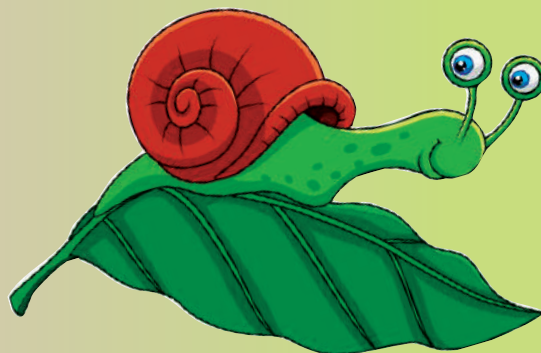
Фіолетовий фломастер
Скрізь усе пофарбував:
Фізкультурника у формі,
Світлофор і телеграф.

Щщ

Щипав равлик
З ящика щавлик,
Їв з горщика борщик,
Доки не пішов дощик.

Хх

Хитромудрий хлопець в хаті
Заховав халву в шухляді.
Халву в хаті не ховай –
Усіх халвою пригощай.

Галина РИМАР

Чарівна флейта

Казка-п'єса

В однім славнім королівстві
завжди лад був, добрі всі.
Від світання й до смеркання
працювали

і пісні
найпрекрасніші творили,
у достатку, мирі жили.
Гарно ниви обробляли,
квітники, сади плекали.

І в садочках, на баштанах
все родило-достигало.

Діти старших поважали,
їм в усьому помагали,
вчилися змалечку добру.
І жилося в краю тім
добре старшим і малим.

За горами, за крутими
жив зміїще лютий, злий.
І дізнався про край
привільний –
розлютивсь, бо заздрих всім.

І на край Добра і Світла
наслав злий і лютий вітер,
що розносив сум, незгоду,
сварки, бійки між народу.

Вже у кожному домі лихо,
сваряться дорослі й діти.
Лад і мир війна змінила,
нема згоди, нема діла.

Діти в школах неслухняні,
не слухають тата, мами.
Став той край занепадати...

Ось і зимонька прийшла,
сипле сніг на всі поля.

Сніжиночки здивувались:
– Що із добрим краєм
сталось?

Нас матусенька Зима
вчила землю укривати,
все живе оберігати
від морозів, від вітрів...

Люд став непривітний,
злий...
– Не радіють нам, пухнастим,
не виходять зустрічати!

Королева снігова
в краю мерзлоти жила
(королева дивиться в лю-
стерко):

– Вже моя прийшла пора!

Повно діток неслухняних,
подарую їм кристали
замість серця крижані –
служать хай тепер мені!

У тварин перетворю,
в свої сани запряжу!
(Виходять троє хлопчаків.)
– Ось вони, ледачі діти!
(Махає на них своїм жезлом).

Будете мені служити!
Санки Кая підійдуть.
Нас чекає до-о-вга путь!

(Хлопці самі впрягаються в
«сани» (візочок на колесах) і
важко тягнуть, витираючи
мокре чоло, королеву за ялинку).

А сніжинки закружляли,
скрізь чарівника шукали

(кружляють і видивляються
з-під рук довкола).

І нарешті відшукали і отак
йому сказали:
– Треба край цей рятувати!

– Бачу й сам, що кепські
справи.
Та безсилий в цьому я,
моїх добрих чар замало,
щоб здолати кригу зла.

Підсобити в цьому зможе
донька королеви Лади –
принцеса Поліна Перша.
Має флейту чарівну.
Як на ній вона заграс,
все тоді на місце стане!

Знов сніжинки полетіли
й до принцеси говорили:
– Зичимо здоров'я вам!
Світ врятуйте від злих чар!

І принцеса усміхнулась.
Лиш вустами доторкнулась
до сопілочки вона –
і музика полилась...

Край мелодія збудила,
у серця Добро вселила.

Здивувались хлопчаки:
– Що це з нами?
– Що було?
Й повернулось в край
Добро!

Знову лад в країні, тихо.
Залунали знов пісні.
Люди узялись за розум.
Скрізь затишно, в праці всі.

Як дізнався змій про це –
з люті лопнув і помер.

У тім краю добре буде,
де працюють добрі люди,
де науку здобувають
і про край свій вірно дбають.

Артем ДОРОШЕНКО,

11 років

Як поводитися з вогнем

Морозно стало в лісі останнім часом. Вже пролітають перші сніжинки і все більше хочеться посидіти в теплій оселі з рідними та друзями. Як приємно побути біля каміну з горнятком гарячого чаю або какао! Наш Ведмедик частіше почав відвідувати свою бабусю, яка завжди його добре приймала. Йому дуже подобалось сидіти біля її каміну та їсти смачні духмяні пиріжки. А ще він заслуховувався розповідями про минулі часи. Бабуся любила розповідати, як раніше жили звірі в їхньому лісі, які були традиції та звичайі.

Ось і цього разу бабуся почала згадувати своє дитинство, перегортаючи сторінки фотоальбому. Та раптом вона чомусь зупинилась і трохи похмухо подивилась на Ведмедика. А потім показала йому світлинку, на якій наш герой був брудним, наляканим, а поруч з ним – обгоріла деревина. І згадався Ведмедику переддень минулого Різдва.

А почалося все з того, що Ведмедик заходився прикрашати оселю перед зимовими святами. Здалося йому, що ялинку не завадило б прикрасити яскравими вогниками. Узав він свічки і виклав їх на ялинкові гілки. А потім розпеченою деревиною з печі почав запалювати вогники. Та щось пішло не по плану! Запалали не тільки вогники, а й уся ялинка.

На щастя, вовки-рятівники були неподалік, побачили дим та яскравий вогонь у вікні і допомогли врятувати від пожежі будинок. Від ялинки ж залишилась тільки обгорілий стовбур.

Тепер наш Ведмедик знає, що потрібно дотримуватися багатьох правил, аби вберегти своє життя і життя своїх близьких. У першу чергу – правил пожежної безпеки, адже ризик виникнення по-

жежі є однією із найпоширеніших небезпек.

Вогонь може бути дуже підступним і принести чимало збитків. Горіння може розпочатися, коли є джерело вогню, повітря і займиста речовина (матеріал, річ). За відсутності одного із цих факторів пожежі виникнути не може. Не забувайте, що горючі матеріали горять і після зникнення джерела запалювання. Важливо бути особливо обережними з легкозаймистими матеріалами і речовинами (бензин, ацетон, спирт). Якщо уникнути пожежі не вдалося, дуже важливо дотримуватися таких правил безпеки:

- зателефонувати до служби 112 (як в Україні, так і в країнах ЄС);
- повідомити повну домашню адресу, що горить, свій номер телефону, прізвище, ім'я та по батькові, скільки поверхів у будинку, а також як до нього під'їхати, якщо знаєте;
- вікна відкривати не можна, адже кисень посилить полум'я;
- потрібно негайно вийти з приміщення та покликати дорослих;
- під час пожежі заборонено користуватися ліфтами;
- із висотного будинку не біжіть сходами вниз, якщо зайнялося внизу, а рятуйтеся на даху, використовуйте пожежну драбину;
- щоб захистити органи дихання від чадного газу, слід пробиратися до виходу повзком, бо внизу менше диму, накрити голову шматком мокрої тканини або пальто.

Не забувайте, що синтетичні і пластикові вироби під час горіння виділяють отруйні гази, від яких теж потрібно оберегатися.

Будьте обережні і дотримуйтесь правил безпеки!

Людмила ДОРОШ

В очікуванні зубної феї

Історія III. Зуб знайшовся!

Софійка почала шукати свого зуба на столі – та його там не було! Під стільцем – теж нічого.

– А може, він упав і кудись закатився? – припустила бабуся, помітивши розпач онуки.

Софійка залізла під стіл і сантиметр за сантиметром почала вишукувати зуба на підлозі. Вже й братик Данилко облишив свій футбол і прийшов допомагати сестричці. Де ж це таке чувано: перший молочний зуб після такого довгого очікування випав, а тепер якимось дивним чином загубився?! А як же тоді бути із зубною феєю, їй що покласти тепер під подушку?

Та зуба ніде не було. Софійка вже не могла стримуватися і гіркі сльози бризнули їй з очей. Бабуся з мамою вже й не знали, де його шукати і що робити. На щастя, на допомогу їм прийшов дідусь із татом:

– Ну ось, розрjúмсалася, – став підбадьорювати донечку тато, – не міг же він крізь землю провалитися. Давай, висушуй свій фонтан, бо так точно того маленького зубика й не помітиш!

– А, може, його забрала мишка? – припустив Данилко. – Пам'ятаєш, бабуся, ти ж розказувала, що віддавала свої зуби їй. Може, зуб упав, а мишка його й ухопила? – із тривогою вів далі малий.

Від такого припущення Софійка захлипала ще сильніше.

– Ну не плач, рибонько, бо всю красу змиєш! – утішала бабуся онуку. – Ніяка мишка не забрала твого зуба, будь спокійною. Вона забирає його, тільки якщо її про це попросити і кинути зуба надворі. У хату вона точно не заходить – боїться бути впійманою, – пояснила вона Данилку.

– Точно! – личко Софійки проясніло. – У нас же є Пушок, він жодну мишу й до порога не підпустить! – і вона з любов'ю подивилася на їхнього пухнастика, який вовтузився неподалік від столу.

– Він грається чимось маленьким, – помітив Данилко.

– Пушок, віддай зуба! – кинулася до котика Софійка. – Нечемне кошеня!

Діти кинулися до тваринки, але між його подушечками вони знайшли зовсім не зуба, а маленьку гарбузову насінинку!

– А хура й досі там! – засміявся дідусь. – Я ось що подумав... – Може, зуб закатився під холодильник?

– А що, це дійсно могло статися, – погодилася мама, змірюючи очима відстань від столу до холодильника, яка справді була невеликою.

Тут уже до пошуків зуба активно підключилися тато з дідусем. Холодильник був великим і важким, та ще й ущент наповненим, тож вони дуже обережно почали відтягувати його вбік. А там – чого тільки не було!..

– Ось мій улюблений гумовий м'ячик! – зрадив Данилко. – А я думав, що загубив його надворі!

– А ось мій магнітик, якого я привезла з Італії! – Софійка й собі знайшла пропажу.

А ще там були монетки, кілька дрібних деталей від Лего і багато пилу, куди Пушок, скориставшись нагодою, відразу й стрибнув і почав качатися.

– Ах ти ж мале поросятко! – сплеснула руками бабуся. – Ану пішли витрушуватися! – і понесла малого витівника надвір, аби почистити від павутиння й пилу.

Поки мама мила під холодильником, а дідусь із татом ставили його на місце, пригнічена Софійка сіла за стіл і машинально взяла в руки розпочатий нею кексик.

– Ой! – скрикнула від болю, вкусивши його.

– Що таке? – кинулася до неї мама.

– Зуб! – здивовано відповіла дівчинка.

– Як – зуб?! Ще один?! – вигукнули мама з бабусею в один голос.

– Та ні, зуб знайшовся! Я його ледь не проковтнула! – щаслива Софійка витягнула з рота малесенького зуба.

– То він весь цей час був у кексі? – зайшовся сміхом дідусь. – Ну й добре, ще встигнемо додивитися кінець другого матчу! – і чоловіча частина сім'ї поспішила до телевізора.

(Далі буде)

Наталка ЛОГВИН

Мед мінних полів

Літо виявилося у цьому році дуже спекотним. Більшість дітей із великих і малих міст поїхали в село.

Мама, спакувавши валізи, сказала:

– Сашко! Чим мучити дома комп'ютер і сидіти влітку під кондиціонером, їдь краще до бабусі Наталки. Побудеш на свіжому повітрі, бабусі допоможеш, із новими друзями познайомишся, багато чого пізнаєш та й дечому навчишся. Думаю, там тобі сумувати не прийдеться.

– До-о-обре, – не дуже задоволено відповів Сашко. Адже йому так подобалося бути самому вдома: всташ зранку, коли хочеш, їси, що подобається, займаєшся тим, чим хочеш. Повна свобода – сам собі командир.

Рано-вранці Сашко з мамою сіли в авто і поїхали в село. По дорозі зупинялись, аби купити смачної полуниці, ранніх яблук, малини. Їхати було весело

і цікаво, тому й не помітили, як доїхали.

Скільки ж радості було у бабусі Наталки!

– Ой, Боже, – гомоніла й метушилась вона. – Мої рідненькі! Мої дорогенькі приїхали до мене! А ти, Сашко, щось худенький став. Я тебе тут пригощатиму зеленим борщиком, свіженьким козиним молочком, сметанкою, солодкими пиріжками, медок будеш їсти. Та й блідий ти став у тому місті! Ось козу попасеш, то зміцнієш, засмагнеш і здоровіший будеш.

– Козу? Яку козу? – перелякався Сашко.

Бабуся поглянула на онука, лагідно посміхнулась і промовила:

– Та то я пожартувала. Коза – у сусідів. І не одна. Я їм допомагаю кози пасти, а вони за це дають мені смачне свіженьке молоко.

На другий день мама поїхала до міста. А Сашко вибіг на вулицю, сподіваючись знайти собі нових друзів, аби можна було з ними гратися. Недалечко, коло сусіднього

будинку, гралися двоє дівчаток. Угледівши Сашка, вони підбігли до нього і радісно закричали:

– Привіт! Як тебе звати? Я – Настуня. А це – Даринка. А ти хто? – защебетали вони.

– А я – Сашко, – трохи насупившись, відповів він.

– Будеш із нами грати у квача?

– Ну-у-у, не знаю...

А сам подумав «Із дівчатами? У квача?» У цю мить із подвір'я вийшов пан Юрко і покликав дівчаток снідати.

– Тату, а ми можемо запросити й Сашка і пригостити його медом із мінних полів?

– Звідки? – перепитав Сашко.

– Із мінних полів, – засміялись дівчатка.

– Заходь, не соромся, – запросив пан Юрко. – Поки будеш пригощатися, я все тобі розкажу.

Діти сіли за стіл. Пан Юрко виніс глечик молока, поставив банку з медом, відрізав усім по крайцю білого хліба.

Продовження на 14 сторінці

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди Журавлика

(Продовження з попереднього числа)

– Що?! Від якого професора? Яке завдання? – нічого не розуміючи, трусонув п'яною головою Мордан.

– Професор Кваквакум вичитав у Книзі Джерел, що ви будете першим у світі летючим котом. Будете ловити летючих мишей. І станете володарем не тільки на землі, але й у повітрі. Так записано у Книзі Джерел.

– Тю! – знову трусонув головою Мордан. – Щось ти говориш таке, що я не втямлю. Чи то я валер'янки сьогодні зайве лизнув, чи...

Мордан недовірко глянув на журавлика. З одного боку, це б, звичайно, було здорово – стати летючим котом... Ловити летючих мишей, а також пташок. І – взагалі. Летючий кіт! Перший у світі! Непога-но!

Мордан на мить уявив собі, як він літає по небу, хапаючи на льоту горобців, синичок та інше птаство – тільки пір'я летить на голови перехожих. І аж замуркотів від задоволення.

З іншого боку...

– А чим ти доведеш, що не брешеш, не обманюєш мене? – примружив він свої жовті очі.

– А ви бачили коли-небудь таких, як я? Є у вас тут такі?

– Мурр... – пильно оглянув Мордан журавлика з ніг до голови. – Не бачив... Справді, немає у нас таких...

– То ж бо й воно! Бо я інструктор професора Кваквакума по підготовці летючих котів. Один у світі.

– Гм, – підозріло хмикнув Мордан. – Все-таки щось ти мені не той...

– Ну, якщо ви не хочете, я доповім професору Кваквакуму, і ми будемо готувати до польоту собаку, – журавлик рішуче зробив крок назад. – А від летючої собаки і на дереві не сховаєшся.

– Стривай! Який скорий!.. Повинен же я був перевірити. А... А як ти мене готуватимеш, інструктор?

– Дуже просто. Спершу прочитаю теоретичний курс, а потім будуть практичні заняття... Значить так, почнемо з теоретичного курсу. Що таке політ летючого кота? Політ летючого кота – це коли кіт летить у політ. Чим досягається політ? Політ досягається активним маханням усіх кінцівок. Дивись. Отак! – журавлик змахнув крилами, злетів у повітря, потім опустився на дах. – Причому я махаю лише двома, а ви махатимете чотирма. Приступаємо до практичних занять. Ну! Пригнулися! Підстрибнули! Змахнули!

Кіт пригнувся, підстрибнув і, дригнувши ногами, опустився на дах.

– Не досить активно махаємо! Ще раз!

Мордан знову пригнувся, знову підстрибнув і задригав ногами.

– О! Тепер краще! Вже трохи літаємо! Молодець! Ще раз!

І коли Мордан втретє підстрибнув і задригав ногами, йому справді здалося, що він злетів. Як тобі кажуть, що ти літаєш, а ти сам хочеш у це повірити – то неважко й повірити.

– Ну, а тепер можна спробувати й самому! Он літають пташки. Будь ласка!

Очі в Мордана загорілися.

– Мурр-няв! Ну зараз я вас! – кіт розігнався, стрибнув, відчайдушно задригав ногами і... полетів з даху на землю.

Гепнувся на всі чотири і заскиглив-заявчав:

Ой, нявв! Нявв!

Ой, я впав!

Ой, забився,

Ледь не вбився!

(Далі буде)

●●● Славетні українці ●●●

Марія Заньковецька

З Ольгою Сенишин

Сучасники називали її «царицею української сцени», нащадки – «зорею української сцени». Їй дарували кошики з квітами, присвячували вірші, друкували оди-листівки, освідчувалися в коханні на вулицях. Актриса мала нечувану популярність як серед корифеїв театру, так і в глядачів та можновладців. Марія Заньковецька увійшла в історію театру як видатна українська трагедійна актриса і театральна діячка, яка своїм мистецтвом привертала інтерес до долі українського села, інтерес до України, її музики та культури.

Адасовська Марія Костянтинівна народилася 4 серпня 1854 року в с. Заньки, що на Чернігівщині, в поміщицькій родині. Дівчинка, яка була вже 5 дитиною, любила виступати в невеличких концертах для гостей та мріяла стати оперною співачкою. Коли Марії виповнилося 10, її віддали до пансіону в Чернігів, де її улюбленим заняттям була гра в аматорських спектаклях. І хоча батьки бачили яскравий театральний талант дівчинки, вони навіть чути не хотіли про сцену. Усупереч їхній волі вона стала однією з найвідоміших акторок українського театру. Для цього Марії довелося пройти через розлучення із чоловіком та розрив із родиною.

Із 1882 року розпочався «офіційний» творчий шлях видатної акторки, яка обрала собі псевдонім Заньковецька (в честь села, де народилася). Роль Наталки із «Наталки-Полтавки» Котляревського стала дебютною. Гастролі 1886-1888 років по українських містах, а також до Москви і Петербурга, принесли Марії світову славу. Кожен її виступ мав шалений успіх. Надійшли і перші пропозиції перейти на столичну сцену, грати в п'єсах світової слави, отримувати добру зарплату. На одну з таких пропозицій Марія відповіла: *«Наша Україна занадто бідна, щоб її можна було покинути. Я дуже люблю її, мою Україну, її театр, щоб прийняти вашу пропозицію»*. У 1922 році на святкуванні 40-річчя її творчої діяльності на сцені Марія Заньковецька грала востаннє. Та протягом десятиліть її пластика, міміка, володіння голосом вважались взірцевими.

Марія Заньковецька все життя присвятила українській сцені, опанувала понад 30 ролей і працювала з геніальними режисерами та корифеями українського театру. Свою майстерність гри Ма-

рія Костянтинівна довела до найвищого рівня. Драматург Карпенко-Карий вважав: *«Про неї слово талант – дуже слабеньке слово, це геній сцени»*. Із перших хвилин виступу вона захоплювала у полон глядача і не відпускала до останнього слова на сцені, змушуючи переживати всі

перипетії героїні разом із нею. На вистави за її участю медики М. Скліфосовський та О. Богомолець водили студентів як на «психологічний практикум» – показати нюанси психологічних станів. Український фотохудожник А. Федецький запросив Марію у 1895 році позувати для ілюстрації різних душевних станів для книги Дарвіна «Виявлення емоцій у людей і тварин». Усе, що вона робила на сцені, було ніби просте і ясне, але за цією простотою ховалася наполеглива праця. Так, великого значення у роботі над образом Заньковецька надавала костюмам, які шилися за її особистими ескізами і повністю відповідали певній ролі. Наприклад, деталі до костюма циганки Ази – срібні монети, сережки, браслети – актриса знаходила у циган.

Творчість Заньковецької мала велике значення для формування національного театального мистецтва, розвитку драматургії, створення школи сценічної майстерності для наступних поколінь українських митців. Вона стала, фактично, першою в Україні жінкою-очільницею театру – Української народної трупи, яку сама ж заснувала у 1918 році. За це гетьман Скоропадський призначив їй довічну держпенсію – теж першу в незалежній Україні. Першою, але вже в радянській Україні, Заньковецька отримала звання народної артистки УРСР. І саме завдяки їй вперше в історії Києва на театральній сцені звучала українська мова.

Видатна акторка померла у віці 80 років після тяжкої недуги. Її поховали на Байковому кладовищі в Києві. Нині ім'ям Марії Заньковецької названо ряд театральних закладів та вулиць, їй встановлено пам'ятники. 2004 року було випущено пам'ятну монету, присвячену 150-річчю від дня народження видатної української актриси.

Тематична картка «Грудень»

Рубрику підготувала Анка Майданюк Штюбіану

1. Прочитайте виразно вірша та спробуйте його запам'ятати:

Падав сніг на поріг,
Кіт зіпнив собі пиріг.
Поки смажив, поки пік,
А пиріг водою стік.
Кіт не знав, що на пиріг
Треба тісто, а не сніг.

(Автор: Платон Воронько)

2. Впишіть назву першого місяця зими, використовуючи букви ь, р, д, н, з, у, е.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

3. Уважно розгляньте зображення та напишіть спільнокореневі слова, які розпочинаються на букву «с»:

1). ○ ○ ○ ○ ○
2). ○ ○ ○ ○ ж ○ ○

3). ○ ○ ○ ○ ○ о в к
4). з ○ с ○ ж ○ ○ ○ ○

4. Випишіть із віршика слова, які вказують на дію чи стан предмета та відповідають на запитання: що робив?

1). падав
2).
3).
4).
5).
6).

5. Підкресліть тільки дієслова:

сніжити, сніг, колядувати, колядка, сміятися, сміх, радіти, радість;

6. Переробіть речення так, щоб воно правильно описало подане нижче зображення:

Кіт..... пиріг

7. Впишіть дієслова з довідки у правильному часі:

сьогодні – Зайчиха Трусь _____.

вчора – Зайчиха Трусь _____ .
завтра – Зайчиха Трусь _____ .

Довідка: каталася, катається, буде кататися.

8. Уважно прочитайте речення та виберіть правильну форму дієслова:

Сніговик радіє / радіють.

Дівчатка веселяться / веселиться.

Сніжинки танцює / танцюють.

Хлопчик усміхається / усміхаються.

Завдання 9

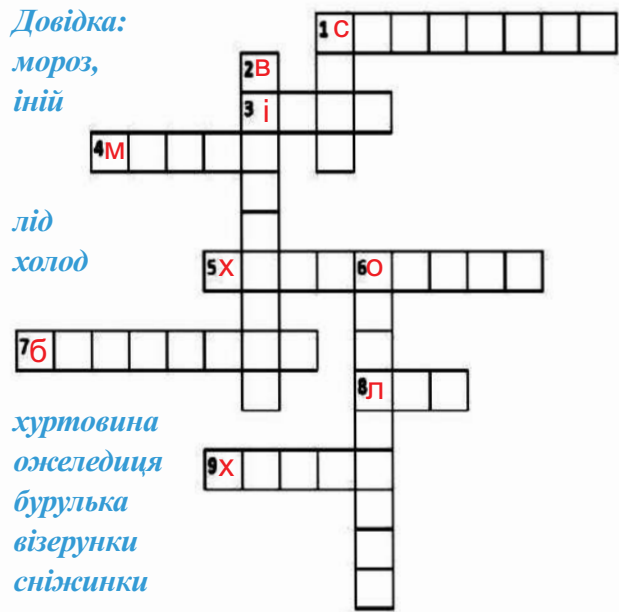
10. Розв'яжіть зимовий кросворд.

Довідка:

мороз,
іній

лід
холод

хуртовина
ожеледиця
бурулька
візерунки
сніжинки

По горизонталі:

1. «Білі мухи» у повітрі.
3. Він красиво сріблиться на гілках.
4. Він заковує річки в лід.
5. Холодний сніжний вітер.
7. Звисає з дахів узимку.
8. По ньому взимку можна перейти річку.
9. Він змушує вдягати шуби і шапки.

По вертикалі:

1. Він вкриває землю білим килимом.
2. Їх мороз малює на склі.
6. Тонкий шар льоду на землі.

9. Складіть коротенький текст, який описує наступний малюнок, використовуючи усі запропоновані слова: *сніжинки, танцюють, тиха ніч, дівчинка, кришталеві дерева, палає, ліхтар, світло, срібні*. Спробуйте уявити та описати, про що думає дівчинка та що вона відчуває. Придумайте цікавий заголовок. Успіхів!

Початок на 9 сторінці

– Пригощайтесь.

Сашко скуштував смачного меду і здивовано запитав у пана Юрка:

– Мед як мед. А чому дівчата кажуть, що цей мед із мінних полів?

– Сестрички кажуть правду. Ось коли ви будете гратися, то не йдіть у те поле, що видніється під лісом, бо там небезпечно людям, – продовжував пан Юрко. – Коли ворог пішов війною на нашу землю, усі люди стали на захист своєї країни, боролися з ворогом дуже відважно, завзято і швидко вигнали непроханих гостей із нашого села, поля і лісу. Проте наші вороги підступні та підлі, і коли вони втікали, то підпалювали ліси та будинки, зривали мости, мінували дороги і поля.

– То це ж і наше поле заміноване, – уточнила Даринка.

– Так, дітки, наше поле теж заміноване. Тому туди й ходити не можна. Навіть тваринам там небезпечно. А от бджілкам там не заборонено. Вони там літають ще з весни і зносять до своїх хаток цілющий і солодкий медок, який ми всі так полюбаємо.

Не дивлячись на наявність смачного меду в роті, Сашко сумно зітхнув:

– Ех! То це ж треба поля розмінувати? А хто це зробить?

– Це мають зробити сапери, – відповів пан Юрко. – Тільки щоб це зробити, потрібні великі кошти, яких зараз у держави немає.

– Що ж буде з нашим полем? – зі сльозами на очах запитала Даринка.

– А поле можна врятувати, – відповів пан Юрко.

– Як? Як це? – закричали діти.

– Тихо, не галасуйте, – заспокоїв усіх пан Юрко. – Нам допоможуть бджоли.

– Хто? Бджоли? – здивовано запитали діти.

– Вони що, сапери? – хіхікнула Настя.

– Чи солдати? – засміявся й Сашко.

– А от і не вгадали, – продовжував пан Юрко. – Аби розмінувати поле, його навесні засіють дуже пахучими медоносними травами.

– А як же тоді будуть сіяти траву, коли там міни? – запитала Даринка.

– Засівати поле будуть дронами, які будуть літати над полем і спеціальними пристроями сіяти трави. Згодом трави проростуть, зацвітуть, будуть пахнути і бджілки збиратимуть із них нектар.

Адже ці трудівниці легенькі і мін не бояться. Нектар знесуть у вулики, перероблять його у мед, потім цей мед пасічники зможуть продати, а одержані гроші використають на розмінування. Ось так ми і врятуємо поле.

– То що, це самі бджоли допоможуть саперам розмінувати поля? – запитали навперобій

діти.

– Виходить, що так, – відповів пан Юрій, посміхаючись.

– І ми зможемо там гратися? – зраділи діти.

– Так, і тоді ви будете там гратися. А зараз насолоджуйтеся медом із мінних полів.

Вивчаємо англійську

З Іриною Савіною

1. Відшукай слова, пов'язані з Різдвом та Новорічними святами.

candy cane
carols
december
elves
gingerbread
jingle

holly
lights
merry
north pole
ornaments
presents

reindeer
santa sleigh
stocking
tree winter
wreath

2. Вибери та впиши правильне слово для кожного речення.

tree

present

Santa

stockings

The _____
were hung up.

A _____ with a bow.

The _____ is decorated.

_____ says ho ho ho.

3. Прочитай оповідання та дай відповіді на запитання.

Christmas Morning

Wendy woke up early on Christmas morning. When she went downstairs, she was very excited to see that there were many presents under the tree. She was so excited that she woke up her brother Billy to see.

Wendy and her family had a great Christmas morning!

Questions:

- 1) When did Wendy wake up in the morning?
a early
b late
- 2) What was under the tree?
a food
b presents
- 3) Who did Wendy wake up in the morning?
a her parents
b her brother

4. Розмалуйте зображення згідно вказівок.

1. Red 2. Orange 3. Yellow 4. Light Green 5. Green
6. Light Blue 7. Blue 8. Purple 9. Brown 10. Grey

Зроби своїми руками

Пряникова хатинка

З Людмилою Дорош

Мабуть, ви бачили в магазинах пряникові набори, з яких можна створювати солодкі хатинки і прикрашати їх за своїм бажанням. Сьогодні ми навчимо вас, як це можна зробити вдома досить просто. А найголовніше – це ж так цікаво!

Хід роботи:

1. Спочатку приготуйте інгредієнти. Для цього вам потрібно взяти 150 г цукру, 100 г меду, 100 г масла, 1 ложку спецій для пряників (або змішайте мелену корицю, імбир, гвоздику, мускатний горіх та кардамон), 1/2 ч. л. лимонної цедри, 1 ч. л. імбиру, 2 яйця, 450 г борошна, 1 ч. л. розпушувача, 1 ст. л. какао, 300 г цукрової пудри, 1 яєчний білок, сік 1/2 лимона.

2. Приготуйте тісто: у каструлю з товстим дном покладіть масло, мед, цукор і спеції для пряників. Поставте каструлю на невеликий вогонь, час від часу перемішуйте вміст – маса повинна стати однорідною. Нагрівати слід до повного розчинення цукру, але в жодному разі не дайте масі закипіти. Щойно цукор розчиниться, зніміть каструлю з вогню і додайте натерту лимонну цедру і свіжий імбир. Дайте масі охолонути.

3. Додайте в каструлю зі спеціями яйця, борошно та какао і добре перемішайте. Замісіть тісто, за потреби підсипаючи на робочу поверхню борошна. Покладіть його в холодильник на 8 годин.

4. Поки тісто відпочиває, зробіть заготовки для будиночка. Намалюйте на картоні й виріжте: 2 заготовки для даху розміром 12×14 см; 2 заготовки для бокових стін розміром 10.5×12.5 см; 2 заготовки для фасаду розміром 11×12.5 (а висота від низу будиночка до верхньої точки даху 18.5 см, як показано на схемі).

4. Візьміть із холодильника тісто та розкачайте його в пласт завтовшки в 5 мм. Прикладіть до

тіста паперові шаблони і виріжте потрібну кількість деталей. Із тіста, що залишилося, зробіть основу – «фундамент» – для будиночка. Покладіть вирізані деталі на деко і випікайте в духовці при 180° С (10-12 хвилин). Вийміть і дайте їм час охолонути.

6. Підготуйте цукрово-лимонну глазур, якою ви будете склеювати деталі. Вичавить сік лимона та процідіть його через ситечко. Збийте яєчний білок в піну. Додайте в нього цукрову пудру і лимонний сік. Знову все збийте. Повинна вийти додана густа маса.

7. Наповніть глазур'ю кондитерський мішок і зробіть внизу маленький надріз. Починайте видавлювати глазур із мішка на краї стіни і «приклеювати» до основи спочатку стіни будиночка, а потім і дах. Перед тим, як перейти до наступної стіни, почекайте декілька хвилин, поки глазур присохне. Якщо не вдається зафіксувати стіни, можна підставити, наприклад, порожню банку, яка допоможе їх утримати. Після повного висихання прикрасьте хатинку за бажанням.

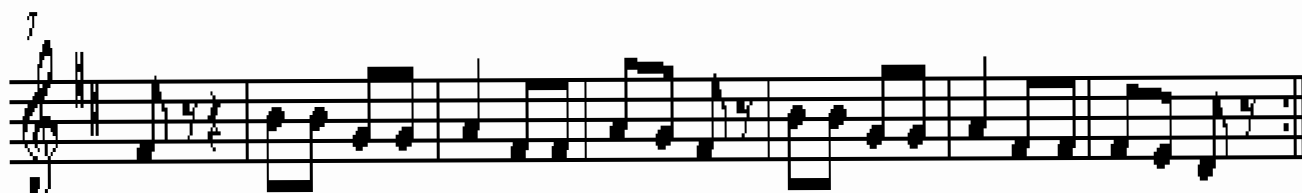
Перший сніг

Рухливо

Слова: В. Чорної, музика: Г. Гембери

Па - да - є ти - хе - сень-ко сніг-сні - жок... Скіль-ки бу-де ра-до-сті у ді-

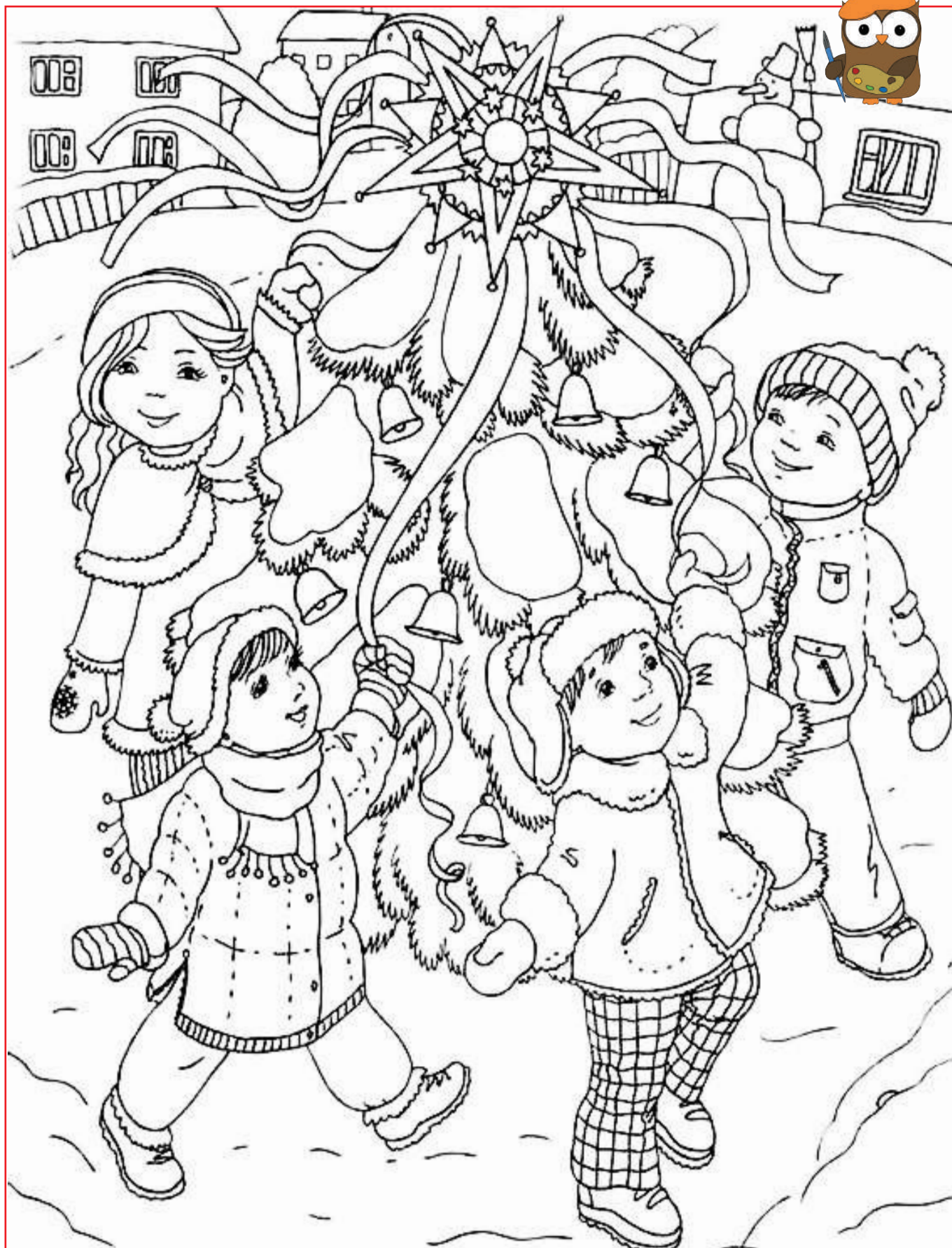

ток! Бу-де гар-на ков-зан-ка льо-до-ва, бу-де і ба - бу-сень-ка сні-го-ва!

Падає тихесенько сніг-сніжок...
Скільки буде радості у діток!
Буде гарна ковзанка льодова,
Буде і бабусенька снігова.

Застилає поленько і поріг
Білий та пухнастенький перший сніг.
Осінь заховалася та й нема...
З добрим ранком, сніженюку і зима!

День Святого Миколая

Сторінка народознавства з Ольгою Сенишин

День пам'яті святителя Миколи Чудотворця або просто день святого Миколая відзначається тепер 6 грудня. Цей святий, який за своє життя став символом милосердя та жертвовної любові, є одним із найбільш шанованих в Україні. У народних легендах святий Миколай боронить людей від стихійних лих та найпершим допомагає усім, хто опинився у біді. Існує немало переказів, які описують чудеса, сотворені цим святим. Тому майже в кожній українській оселі була ікона Миколи Чудотворця. Святкування Миколая в Україні почалося ще в княжий період. Княгиня Ольга ще в 11 столітті побудувала в його честь один із перших храмів Київської Русі – біля могили Аскольда в Києві. Нині церков на честь святого налічується сотні, а в місті Миколаєві споруджено пам'ятник. Та все-таки найбільш відомим цей святий є завдяки опіці над дітьми – він прислухається до їхніх молитов і побажань, а також роздає подарунки. Це він став прообразом фольклорного героя Санта Клауса та Діда Мороза – персонажа радянських часів із подібними функціями.

В Україні день Миколая став майже виключно дитячим святом у 19 столітті, коли в Галичині почало розвиватися шкільництво. Все зводилось не лише до подарунків. Напередодні свята діти старанно готувалися, вчили пісеньки та віршики про Миколая, проводили конкурси та змагання. Після тривалої перерви (понад 70 років) традиція святкування Дня святого Миколая була відроджена у 1990 році. Відтоді з кожним роком вона набуває поширення в Україні і стає найулюбленішим, найвеселішим святом.

Колись у школах влаштовували цікаві вистави, де головною дійовою особою був святий Миколай. За легендою, сивобородий чоловік із величезним мішком, в якому безліч подарунків, спускається вночі з небес і роздає їх тим дітям, які добре себе поводити весь рік. Неслухняні діти вранці знаходять замість подарунка гілочку або паличку (різочку). У виставах відповідно до легенди поруч із Миколаєм неодмінно знаходилися ангелик та чортик. Перший повідомляв своєму покровителю, що

діти були хорошими. Другий – нашіптував Миколаю, коли вони вередували та були неслухняними. Закінчувалося все тим, що добрий Миколай цього разу вибачає і всі діти отримували солодощі та подарунки. Але такі легенди вчили їх, що навіть добро повинне бути справедливим. Такого стилю драматичні твори з фольклорними сюжетами писали найвідоміші письменники, зокрема й Іван Франко.

У деяких країнах Миколай залишає подарунки у шкарпетках. У нас же святий кладе дари або під подушку, або в заздалегідь приготовлені почищені черевички. Ще в Україні в цей день традиційно готують спеціальні тістечка – миколайчики, – якими обдаровують дорослих і дітей. Тістечка традиційно мали форму сніжинок, бо вважалося, що після Дня святого Миколая настає справжня сніжна зима. За іншими джерелами, сам Миколай увесь день перед святом працює – випікає зірочки в дарунок дітям. Ці зірочки, коли потрапляють до лантуха Миколи, стають схожими на свого майстра. Отож печиво, яке діти знаходять під подушкою вранці, називають

«миколайчиками». Зараз у багатьох сім'ях прийнято називати «миколайчиками» не тільки печиво, але й інші подарунки від святого.

Із часом з'явилася традиція надсилати листи до святого Миколая, в яких діти перераховували добрі справи, просили вибачення за погані та розказували про ті подарунки, на які вони чекають. Листи спочатку просто залишали на підвіконні. І тільки порівняно недавно почали відсилати поштою. А щоб було про що писати в листі, напередодні свята прийнято робити добрі справи та допомагати тим, хто цього потребує. Це дуже вдалий час для того, щоб розповісти дитині про благодійність і про те, як можна допомогти іншим людям. У сучасні часи з'явилася ще одна добра традиція – саме у день святого Миколая опікуватись сиротами та знедоленими дітьми, даруючи їм подарунки. Важливо, що кожен може стати в нагоді в незалежності від його фізичних чи матеріальних можливостей. Адже не потрібно мати білу бороду і чарівні сани для того, щоб принести іншим радість чи зігріти когось своєю турботою.

Пишаємося нашими дітьми!

Учні підготовчого класу разом з учителькою Іоною Кідешою,
с. Негостина, Сучавський повіт

Учні сьомого класу,
с. Ульяма, Сучавський повіт